



# دیدهبان اندیشه

نشریه تخصصی  
رصه رویدادهای اندیشه‌ای  
شماره ۲ / اول اردیبهشت ۱۳۹۹

کارگروه فلسفه و اندیشه  
موسسه فرهنگی رسانه‌ای شناخت  
www.Fekrat.net

## تأملی در ساختار جمهوری اسلامی

محمد سروش محلاتی

## رابطه دولت و ملت

بیژن عبدالکریمی

## نقش شهر وند فعال و سیاست امید در ایران امروز

مقصود فرستخواه

## مفاهیم توخالی در ماه‌های کرونایی

جواد طباطبایی

## چارچوبی برای سیاست‌گذاری اقتصادی در دوران کرونا

علی سرزعی

## طلوع انقلاب اسلامی در شخصیت آوینی

علی اصغر طاهرزاده

## توهم زندگی در غیاب دستگاه تئوریک

رضا غلامی

## کرونا بستر تمایز هویتی با غرب

حسین کچوئیان

## کرونا و مناسک مذهبی

سید حسین شرق‌الدین

## مدیریت اقتصادی پسا کرونا در ایران

عطاءالله رفیعی آتانی

با آمار و گفتارهایی از :



آزاد ارامکی



مقصود فرستخواه



جواد میری



جواد طباطبایی



حسین کچوئیان



رضا غلامی



حمید آیت‌اللهی



رفیعی آتانی



یادداشت |

## کرونا و امکان استفاده از فرصت های استثنایی در جامعه جهانی

حمیدرضا آیت اللهی

←  
حمیدرضا  
آیت اللهی

استاد فلسفه  
دانشگاه علامه طباطبائی  
رئیس انجمن علمی  
فلسفه دین  
رئیس سابق پژوهشگاه  
علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سال پیش «جهانی شدن» محور بسیاری از فعالیت‌های پژوهشی دنیا گردیده بود، مخصوصاً که از بعد اقتصادی به سایر ابعاد زندگی بشر همانند فرهنگ نیز در حال بسط بود. برخی کشورها منفعلانه خود را در اختیار این فرآیند قرار دادند ولی کشورهای استعمارگر تمام تلاششان را کردند که بر موج این تغییر جهانی سوار شوند. این جوامع سعی می‌کردند که «جهانی شدن» را به «جهانی سازی» و در نتیجه به «غربی سازی» سوق دهند. آمریکا نیز قلدرمآبانه از همه ابزارش استفاده کرد تا آن را به «آمریکایی سازی» کل دنیا تغییر جهت بدهد. اما جهانی شدن می‌توانست موقعیت‌هایی برای سایر ملل فراهم کند که برخی فعالیت‌های ما ایرانیان و چینی‌ها و روس‌ها نیز استفاده از این فرصت علی‌رغم تهدید جدی آمریکا بود.

آمریکا و دیگر همپالگی‌هایش در طول این ۲۰ سال در جای جای تمدن و

رویکرد فعلی به  
چین و اروپا  
غربی هم همین  
است. ما باید  
منافع ملی را  
اصل بدانیم و با  
شاخص آن در  
روابط خارجی  
سیاست گذاری  
کنیم نه چون  
از الگوی  
حکومت‌گری  
غربی خوشمان  
می‌آید و از مدل  
حکومتی چین  
بدمان می‌آید،  
یا سبک غذای  
چینی‌ها برایمان  
نفرت‌انگیز است و  
غذاهای فرانسوی  
یا ایتالیایی یا  
اسپانیایی را  
دوست داریم  
روابط خارجی‌مان  
را تنظیم کنیم.

فرهنگ و اقتصاد جهانی با موج سواری در عالم جهانی شده استفاده کرده اند و توانسته اند انبوهی از مردم سایر کشورها را با ابزارهایی مثل فیلم‌های سینمایی، بازی‌های رایانه‌ای، رسانه‌های خبری، شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی به دنبال خود بکشند. گرچه چینی‌ها در اقتصاد از این فرصت استفاده کرده و جریان جهانی اقتصاد را به دست گرفتند و سعی کردند با سخت افزارهای خودشان در جهان و نرم افزارهای بومی در چین جلوی بسط آمریکایی سازی را بگیرند ولی این سرطان آنچنان ریشه دوانیده است که به این سادگی‌ها نمی‌توان حضور بیشتری در آن میدان جهانی پیدا کرد. تمامی این شبکه‌های فعالیت و نفوذ آمریکا به گونه‌ای عمیق با کلیه زوایای زندگی سایر ملت‌ها ریشه دوانیده بود که اگر می‌خواستی این زنجیره به هم پیوسته را از نفوذ او درآوری با بحران‌های منطقه‌ای و جهانی مواجه می‌گشتیم.

در این شرایط کرونایی جهان، به یکباره این زنجیره و شبکه نفوذ از کار افتاد و گویا تمامی زنجیره از هم گسسته است. روشن‌ترین و گسترده‌ترین جلوه جهانی شدن ارتباط‌های بین المللی مخصوصاً در سفرهای کاری و گردشگری جهانی بود که کاملاً متوقف شده است. در صورت ادامه این وضعیت تا چندماه دیگر ابعاد دیگر جهانی شدن مثل اقتصاد جهانی به شدت تغییر خواهد کرد و زنجیره‌های اقتصادی پاره خواهد شد. وضعیت کنونی جهان شبیه وضعیت یک کشور پس از انقلاب است که سیستم قبلی حکومت از هم می‌پاشد.

در این صورت باید سیستمی جایگزین فعال شود. از آنجا که هیچ‌گاه کسی احتمال این گسست را نمی‌داد لذا هیچ سیستم تنظیم شده دیگری طراحی نشده است. در این شرایط بمانند شرایط پس از انقلاب‌ها هرج و مرج جاری می‌شود. در این شرایط هر گروهی غیر از گروه‌های حاکم قبلی امید پیدا می‌کند که می‌تواند عنان قدرت را در دست بگیرد و سعی خواهد کرد سیستمی جایگزین را برپا کند.

شرایط پس از کرونا و گسست جهانی سازی بهترین موقعیت است که کسانی بتوانند در عرصه بین الملل به پی ریزی سیستم‌های خودشان با ارزشهای خاص و متفاوت نسبت به قبل برپا کنند. درست است که کلیه توان اجرایی کشورها در جهت مقابله با کرونا بسیج شده است ولی در این بسیج فراگیر جایی برای نظریه پردازان و سیستم پردازان برای کمک به کشور وجود ندارد، لذا پیشنهاد می‌شود نظریه پردازان کشور، سیستم پردازان، اندیشمندان روابط بین الملل، استراتژیست‌های کشور و افرادی در این سطح و در کلیه رشته‌های مرتبط به جای حضور منفعلانه نسبت به شرایط موجود، اتاقهای فکر

در فضای مجازی برپا کنند و با آینده نگری، سعی کنند انواع حضور فعال جهانی را ترسیم کنند و برای شرایط متفاوت بعد از کرونا برنامه‌هایی را ارائه کنند. در حضور دوباره در فضای جهانی هرکه زودتر اینگونه دور اندیشی‌ها را داشته باشد جلوتر خواهد بود. این موقعیتی استثنایی برای کشورهای مثل ماست. امید است با یاری خداوند بتوانیم زمینه پیدایش تمدنی جدید را در دنیا پایه ریزی کنیم.

## تحلیل و تبیین



حمیدرضا آیت‌اللهی پژوهشگر حوزه فلسفه و استاد گروه فلسفه دانشگاه علامه طباطبائی است. او دوره کارشناسی ارشد فلسفه را در دانشگاه تهران و دوره دکترای فلسفه را در دانشگاه آزاد بروکسل گذراند. پروژه فکری و علمی او بیشتر در حوزه «فلسفه دین»، «فلسفه علم» و «فلسفه تکنولوژی» است. او با راه اندازی موسسه آموزشی فرهنگی هدایت میزان فعالیت‌های آموزشی- تربیتی در حوزه دانش آموزی را نیز آغاز نمود و با تمرکز بر سواد رسانه‌ای این مجموعه را به یکی از مراکز مرجع در حوزه سواد رسانه‌ای تبدیل نمود. او در این یادداشت با تبیین مفهوم «جهانی‌شدن» که تعبیر دیگری از غربی‌سازی و آمریکایی‌شدن است، کرونا را عامل گسست این جهانی‌سازی می‌داند و این زمان را بهترین فرصت برای کسانی می‌داند که به دنبال پی‌ریزی سیستم‌های خودشان با ارزشهای خاص خودشان هستند.

آمریکا و دیگر  
همپالگی‌هایش  
در طول این ۲۰  
سال در جای جای  
تمدن و فرهنگ  
و اقتصاد جهانی  
با موج سواری  
در عالم جهانی  
شده استفاده کرده  
اند و توانسته‌اند  
انبوهی از مردم  
سایر کشورها را  
با ابزارهایی مثل  
فیلم‌های سینمایی،  
بازی‌های رایانه‌ای،  
رسانه‌های  
خبری، شبکه‌های  
اجتماعی و فضای  
مجازی به دنبال  
خود بکشند.